

Данный мониторинг должны осуществлять экономические и финансовые органы региона (в данном случае АР Крым), чтобы однозначно определить субъекты хозяйствования, которые должны быть ликвидированы как не соответствующие условиям функционирования в рыночной экономике. В процессе такого мониторинга могут быть определены предприятия, которые являются убыточными по объективным причинам. Для таких предприятий возможно создание более льготных условий для их развития, чтобы они могли выйти из затруднительного положения.

На основе проведенных исследований можно сделать следующие выводы. Во-первых, сущность финансов предприятий на региональном уровне имеет некоторые отличия, чем при рассмотрении их в масштабе всей экономической системы государства. Во-вторых, финансы предприятий региона раскрывают свою внутреннюю природу через действие четырех основных функций. В-третьих, в современных условиях развития АР Крым финансы предприятий не могут в полном объеме реализовать свои функции, что негативно сказывается на возможностях формирования финансовых средств в руках местных органов власти и самих субъектов предпринимательства.

С целью устранения имеющихся недостатков необходимо на государственном и местном уровнях проводить мониторинг деятельности всех предприятий, отслеживать те субъекты хозяйствования, которые в наибольшей степени заняты теневыми операциями, укрывают свою реальную прибыль. К таким предприятиям необходимо применять наиболее жесткие меры, в том числе, ликвидация предприятий как не выполняющих основную цель своего создания, заявленную в уставе – формирование прибыли.

Литература:

1. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. – Т.1. – К.: Ника-Центр, 1999. – 592 с.
2. Белолипецкий В.Г. Финансы фирмы. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 296 с.
3. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств. – К.: Знання, 1999. – 312 с.
4. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. – М.: Олимп-Бизнес, 1997. – 1120 с.
5. Фінанси підприємств: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 571 с.
6. Филимонов А.С. Финансы предприятий: Учеб. пособ.. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 280 с.
7. Ковалева А.И., Лапуста М.Г., Скамай Л.Г. Финансы фирмы: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 416 с.
8. Моляков Д.С. Финансы предприятий отраслей народного хозяйства: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 199 с.
9. Рогатенко Э.В., Пожарицкая И.М. Финансы предприятий: Учеб. пособие. – Симферополь: Крымская академия природоохранного и курортного строительства, 2002. – 271 с.
10. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 312 с.
11. Фінансова діяльність підприємств: Підручник / Бандурка О.М., Коробов М.А., Орлов П.І., Петрова К.Я. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 2002. – 384 с.

Голосова Т.М*. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГОРТАННЯ АСПЕКТУАЛЬНОЇ КАТЕГОРІЙНОЇ СЕМАНТИКИ НА РІВНІ ТЕКСТОВОЇ СИСТЕМИ

Категорійна семантика аспектуальності в мовній системі пов'язується насамперед з реалізацією відповідної функціонально-семантичної категорії, що знайшло досить широке висвітлення у теорії функціональної граматики [1,5,6,7]. Тут вона виявляється в системі субкатегорій тривалості, статальності, фазовості, реляційності, перфектності, лімітативності [6, с. 40–209], що у свою чергу диференціюються у співвідносних значеннях для кожного субкатегорійного типу. З іншого боку – аспектуальність формується як цілісна система, яка базується на реалізації певних мікрополів, сфер, що об'єднуються узагальноною семантикою відношення дії до межі у найбільш широкому сенсі [1, с.115] і не диференціюється в системі окремих функціонально-семантичних категорій. Зазначені підходи дослідження тісно між собою пересікаються, враховують досить щільну взаємодію між собою різних аспектуальних характеристик як категорії виду, так і категорії родів дієслівної дії: їх пересічення, взаємозалежність, встановлення ієрархічних відношень на мікро- та макрорівні, ближчу та більш віддалену контекстну взаємодію. Разом з цим, , що безумовно потребує більш широкого обґрунтування і, відповідно, становить мету нашого дослідження. Так, зокрема, на рівень абзацної як макроструктурної текстової взаємодії не завжди виходить семантика, пов'язана з реалізацією домінуючої для другого типу аналізу категорії виду мовної системи. Провідними макрокатегоріями виступають ті субкатегорійні смисли, які базуються на граматичних засадах як категорії виду, так і категорії родів дієслівної дії. Таким чином, текстовий рівень формують функціонально-семантичні субкатегорійні типи, які зумовлюють вираження узагальноної функціонально-семантичної категорії аспектуальності в системі окремих субкатегорій, які формують одночасно власні функціонально-семантичні поля.

Проте не вся узагальнена субкатегорійна семантика, що становить основне визначення тієї чи іншої субкатегорії аспектуальності, здатна формувати загальну категорію художнього тексту – макрокатегорію. Як показало дослідження, на рівень абзацу як макроструктурного текстового компонента виходить звичайно найбільш вагомий, узагальнений внутрішньотемпоральний субкатегорійний зміст аспектуальності, що пов'язується з категорійними часовими текстовими відношеннями, який диференціюється у співвідносній категорійній системі. Таким чином, аспектуальна організація тексту представляє не що інше, як частково категорійні значення (частково-видові аспектуальні поняття), що співвідносно виражають власне

* Докторская диссертация по филологическим наукам защищена в Украине в 2003 году.

граматичний внутрішньотемпоральний зміст загальної категорії часу тексту. Вони, таким чином, кваліфікуються як частково категорійні системи, диференційні аспектуальні типи, що не формують своєї власної субкатегорійної парадигми узагальнених значень, проте самі, з одного боку, є компонентами часової граматичної парадигми текстової категорії часу, а з іншого – репрезентуються в системі варіантних значень, які об'єднуються навколо інваріантного, тобто формують власну семантичну систему частково видових макрокатегорійних смислів.

Оскільки зазначена категорійна система абзацного рівня репрезентує узагальнений аспектуальний категорійний зміст, що актуалізує окремий аспект функціонально-семантичної субкатегорії в текстовому компоненті, а отже, – узагальнену функціональну семантику, доцільним вважаємо її назвати функціонально-семантичною макрокатегорією тексту в якості того мисленнєвого компонента, що є одним із субкатегорійних значень, який формує цілісну категорію тексту, з метою підкреслення функціонально-семантичного інваріантного категорійного значення, яке вказана категорія репрезентує в текстовій та абзацній системі.

Отже, субкатегорійні значення функціонально-семантичної категорії аспектуальності, що розгортаються на рівні абзацу – макроструктурному текстовому компоненті, розглядаються нами як макрокатегорії у широкому розумінні поняття *категорія* [2, 3, 4, 5], тобто у якості тих мисленнєвих конструктів, що виражають певну диференційну ознаку по відношенню до текстової категорії часу та класифікаційну щодо абзацу як елемента текстової структури. Така подвійність у визначенні поняття макрокатегорії текстового рівня зумовлюється її природою: репрезентацією загального категорійного значення у текстовій структурі як мовленнєвій системі на базі розгортання граматичної та функціонально-семантичної мовної семантики. Звідси – макрокатегорії можуть кваліфікуватися як ті лінгвістичні структури, які поєднують граматичну категорійну текстову систему з відповідними категоріями мовної системи.

Базовими є такі макрокатегорії: тривалість, лімітативність, яка виявляється внаслідок накопичення узагальненого категорійного аспектуального змісту і виражає базові таксисні відношення текстової системи – одночасність та послідовність.

Зазначена аспектуальна субкатегорійна інваріантна система абзацу синкретично поєднується з зовнішньотемпоральними та таксисними категорійними значеннями, тобто розгортається у певному часовому плані при функціонуванні дієслівних форм теперішнього, минулого та майбутнього часу дійсного способу. Зазначені функціонально-семантичні категорійні макроситуації відповідно репрезентують той основний фон, який забезпечує розгортання інваріантної чи варіантної категорійної системи.

Так, одночасність детермінується реалізацією категорійної інваріантної макрокатегорії тривалості. Маніфестація послідовності репрезентується функціонуванням форм, що є категорійними макросистемами лімітативності.

При цьому враховується факт висунення на перший план внутрішніх часових категорійних інваріантних характеристик макроструктури, внаслідок чого термінологія функціональної граматики потребує часткових уточнень. Так, інваріантна категорійна ситуація тривалості формується на базі тривалості не одного процесу мікроситуації, а декількох, розгорнутих на рівні абзацу як одного з текстових макрокомпонентів; при репрезентації інваріанта лімітативності пріоритет мають характеристики досягнення зовнішньої, експліцитної межі.

Так, тривалість на рівні тексту становить темпоральну макрокатегорію цілісного періоду часу, що характеризує серію дій у вигляді динамічного необмеженого процесу. Зміст тривалості абзацу-макроструктури реалізується як лексичним значенням дієслова, так і його видовими характеристиками, тобто дієслівними формами недоконаного виду теперішнього, минулого та майбутнього. Отже, темпоральну характеристику такої макроструктури становить актуальний теперішній постійний, неактуальний теперішній потенційний, минулий та майбутній узагальненого факту. Безпосередньо значення тривалості в контексті зумовлюється не внутрішньою характеристикою семантики окремої дієслівної форми, а ситуацією в цілому. Внутрішня часова “довжинність” в такому випадку кваліфікується не лише граматико-контекстуальними комплексами, головна функціонально-граматична характеристика яких визначається детермінантами типу *довго говорив, стояв цілу годину* і под., а тривалістю однієї дії щодо іншої. Таким чином, на перший план висувається повна одночасність, яка репрезентує збіг усіх дій, представлених дієслівними формами.

Порівняйте реалізацію інваріанта в чистому вигляді для минулого темпорального плану мови персонажів:

Но, должно быть, в прекрасную пору, когда еще цветение и увядание деревьев говорило мне не о жизни и смерти, но о конце и начале учебного года! Оно голубело тогда, это дерево, оно было голубое и стройное, и кровь, о которой тогда думалось, что не жидкость она, а свет, зарею всходила над ним и всему пейзажу придавала сходства с японской акварелью... (Олеша)

У цьому прикладі форми дієслів недоконаного виду мови персонажа, які відносяться до різних суб'єктів, зумовлюють функціонування категорійної ситуації тривалості, що визначає загальну характеристику внутрішнього часу минулого темпорального плану.

І в теперішньому зовнішньому аспекті:

Авантюрист, – сказала ему мадам Пескина, – ты еще смеешься... У меня делается припадок от твоей дочери, она не хочет мыть голову... Пойди, имей беседу с твоей дочерью... (Бабель)

У розглянутому прикладі інваріант тривалості презенсного аспекту реалізується завдяки функціонуванню дієслів недоконаного виду теперішнього часу *смеешься, делается, не хочет*, які детермінують одночасні темпоральні зв'язки і представляють дії різних суб'єктів. Власне негранична форма *делается* набуває семантики обмеження, оскільки ситуативно актуалізується межами функціонування граничних дієслів, з якими утворює, формує одночасно-тривалий темпоральний план.

Див. у майбутньому:

Комната где-то будет ярко освещена солнцем, будет синий таз стоять у окна, в тазу будет пля-

сать окно, и Валя *будет мыться* над тазом, *сверкая*, как сазан, *плескаться*, *перебирать* клавиатуру воды... (Олеша)

У цьому контексті категорійний інваріант тривалості реалізується в майбутньому часовому плані мови персонажа завдяки функціонуванню дієслівних аналітичних форм майбутнього часу *будет стоять, будет плясать, будет мыться* тощо, тобто тих, що не спрямовані на досягнення експліцитної межі.

Категорійна семантика лімітативності на рівні текстової системи формується шляхом концентрації мікроситуацій лімітативності, що маніфестуються в дієслівних формах. Об'єднуючись, вони здатні породжувати просту послідовність окремих подій, які спрямовуються на досягнення зовнішньої межі, а завдяки додатковим модифікаторам – варіанти категорійної ситуації лімітативності. У разі такої темпоральної орієнтації вживання видових форм носить самостійний характер, подібно до їх абсолютного вживання [7] і найяскравіше виявляється внаслідок розгортання дій, що мають експліцитну граматичну граничність, досягли внутрішньої межі.

Очевидно, що на перший план висувається функціонально-семантичне значення повноти, вичерпаності, яке передбачає можливість наступної дії, а також узагальнена семантика, спрямована на досягнення зовнішньої експліцитної реальної межі.

Пор.:

- Они *вышли* с участка, человек сорок, - *рассказывал он*, двигая челюстями, - и *пришли* на облаву; так они *отошли* шагов пятнадцать, как уже *загорелось* ... (Бабель)

Тут дієслова минулого часу доконаного виду *вышли, пришли, отошли, загорелось* визначають реалізацію функціонально-семантичної категорії лімітативності в минулому часі.

Див. у теперішньому часовому аспекті:

Он везет на верную гибель сотни людей, случайно *избегает* катастрофы, а *потом оправдывается* тем, что он был слеп. Что это такое? (Платонов)

У розглянутому абзаці дієслова теперішнього часу мови персонажа репрезентують категорійну ситуацію лімітативності, оскільки описують послідовні дії: *везет, избегает, оправдывается*.

Порівняйте для майбутньої темпоральної системи дійсного способу:

Поживем, обсмотримся, увидят, что мы не опасны, *пустят* и в город.. (Голстой)

Лімітативність майбутнього часового плану мови персонажів тут розгортається завдяки реалізації синтетичних дієслівних форм майбутнього часу доконаного виду *поживем, обсмотримся, увидят, пустят*...

Таким чином, базовими аспектуальними характеристиками на рівні текстової системи є семантика тривалості та лімітативності, яка безумовно потребує більш детального аналізу в аспекті вираження відношень одночасності і послідовності в текстах різних функціональних стилів.

Література

1. Бондарко А.В. Функциональная грамматика: идея языковой интерпретации времени. – СПб., 1999.
2. Бенвенист Э. Категории мысли и категории языка // Общая лингвистика. – М., 1974
3. Гладкий А.В. Формальные грамматики и языки. – М., 1973.
4. Есперсен О. Философия грамматики. – М., 1958.
5. Смирницкий А.И. Морфология английского языка. – М., 1959.
6. Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность. – Л., 1990.
7. Шелякин М.А. Категории вида и способы действия русского глагола. – Таллин, 1983.

Катунин Ю.А.*

РУССКАЯ ПРАВОСЛАВНАЯ ЦЕРКОВЬ В ПЕРВЫЕ ПОСЛЕВОЕННЫЕ ГОДЫ (1945–1949 гг.)

История Русской православной церкви периода XX века продолжает оставаться одной из наиболее актуальных и неразработанных проблем отечественной науки. Исследованием данной тематики занимается достаточно большое количество русских, украинских и зарубежных историков. В последние годы особое внимание стало уделяться региональным исследованиям взаимоотношений церкви и государства в 20–80-е годы XX века. Значительный вклад в разработку этой проблемы внесли крымские историки, которые не только опубликован ряд статей и монографий, но и защищены кандидатские и докторские диссертации (Р. Белоглазов, Б. Змерзлый, Ж. Кангалинская, Ю. Катунин). Однако, несмотря на обилие опубликованных материалов, неизученными продолжают оставаться многие важные стороны деятельности церкви. Целью статьи является анализ взаимоотношений православной церкви и государства в первые послевоенные годы. Для реализации поставленной цели автор реализовал ряд задач, а именно: рассмотрел политику государства в отношении церкви во второй половине 40-х годов и проанализировал участие церкви в сложных политических событиях этого периода.

После окончания войны Русская православная церковь, поддерживаемая руководством страны во главе со Сталиным, продолжала укреплять свои позиции в обществе. Как это ни парадоксально, но война позволила церкви, не только продлить свое существование в тоталитарном коммунистическом обществе, но и окрепнуть ей в эти годы материально. В годы войны на оккупированной территории были созданы тысячи приходов, которые после окончания войны стали частью Русской православной церкви. Значительно окреп авторитет церкви за рубежом. Многие проблемы, которые церковь не могла решить с дру-

* Докторская диссертация по историческим наукам защищена в 2004 году в МГУ им.М.В. Ломоносова